

Література

1. Земельний кодекс України: станом на 1 січня 2017 року. – К.: Паливода А. В, 2017. – 144с.
2. Погрібний О. О. Аграрне право / О. О. Погрібний. – К.: Істина, 2007. – 448с.
3. Курило В. І., Моторіна Т. С. Основи земельного права України: Навч. посібн. / За заг. ред. В. З. Ярчука. – К.: Магістр ХХІ сторіччя, 2006. – 160с.

С. С. ЛУКАШ

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Вища освіта в Україні представлена великою кількістю державних та приватних вищих навчальних закладів, які надають освітні послуги за різними напрямками підготовки, спеціальностями та спеціалізаціями. Якість вищої освіти, яку вони забезпечують, в першу чергу, залежить від ефективності праці та професіоналізму їх науково-педагогічного складу. Визначення рівня ефективності праці впливає на мотивацію роботи викладачів, рівень їх соціального та матеріального забезпечення, визначення переважного права на залишення на роботі тощо. Науково-педагогічна праця має творчий характер, що спричиняє проблеми при визначенні чітких критеріїв її оцінки. У зв'язку з цим перед університетами України, так само як і світу, постала проблема запровадження рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, що стане запорукою підвищення результативності їх роботи, покращенню мотивації та запровадженню рейтингової системи оплати праці.

Закон України «Про вищу освіту» закріпив, що науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники вищого навчального закладу зобов'язані: 1) забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність (для науково-педагогічних працівників); 2) підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію (для науково-педагогічних працівників); 3) дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України; 4) розвивати в осіб, які навчаються у вищих

навчальних закладах, самостійність, ініціативу, творчі здібності; 5) дотримуватися статуту вищого навчального закладу, законів, інших нормативно-правових актів [1]. Тобто Закон визначив як показники якості науково-педагогічної праці наступні критерії: якість викладання, постійне підвищення кваліфікації, дотримання законодавства та норм педагогічної етики. Такий перелік є занадто вузьким та не відображає всіх аспектів науково-педагогічної роботи. Зокрема в ньому відсутні вимоги щодо методичної, міжнародної та наукової роботи.

Більш детально показники якості роботи науково-педагогічних працівників визначені в Постанові Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», де вказано, що для визначення рівня наукової та професійної активності науково-педагогічного (наукового) працівника використовуються такі показники: 1) наявність наукової публікації у періодичному виданні, яке включено до наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, рекомендованих МОН; 2) наявність наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та/або авторських свідоцтв, та/або патентів загальною кількістю п'ять досягнень; 3) наявність виданого підручника чи навчального посібника, що рекомендований МОН, іншим центральним органом виконавчої влади або вченою радою закладу освіти, або монографії (у разі співавторства – з фіксованим власним внеском); 4) наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня; 5) участь у міжнародному науковому проекті/залучення до міжнародної експертизи, наявність звання «суддя міжнародної категорії»; 6) проведення навчальних занять іноземною мовою (крім мовних навчальних дисциплін) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік; 7) робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН/зазначеного Агентства, або Науково-методичної ради/науково-методичних комісій з вищої освіти МОН, або робочих груп з розроблення стандартів вищої освіти України; 8) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора / члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання; 10) організаційна робота у закладах освіти на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти / факультету / відділення (наукової установи) / інституту / філії / кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти

підрозділу / відділу (наукової установи) / навчально-методичного управління (відділу) / лабораторії / іншого навчально-наукового (інноваційного) структурного підрозділу / вченого секретаря закладу освіти (факультету, інституту) / відповідального секретаря приймальної комісії та його заступника; 11) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради; 12) присудження наукового ступеня доктора наук або присвоєння вченого звання професора; 13) наявність авторських свідоцтв та/або патентів загальною кількістю два досягнення; 14) наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи студентів та дистанційного навчання / конспектів лекцій / практикумів / методичних вказівок / рекомендацій загальною кількістю три найменування; 15) присудження наукового ступеня доктора філософії або присвоєння вченого звання доцента, або отримання документа про другу вищу освіту; 16) керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, або робота у складі організаційного комітету / журі Всеукраїнської студентської олімпіади, або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком/проблемною групою, або виконання обов'язків куратора групи; 17) організація студентської громадської (волонтерської) діяльності, яка має професійне спрямування; 18) наявність науково-популярних та/або консультативних (дорадчих) та/або дискусійних публікацій з наукової або професійної тематики загальною кількістю три публікації; 19) поєднання науково-педагогічної роботи та практичної фахової діяльності [2].

При цьому в указаній Постанові зазначено, що науково-педагогічний працівник повинен відповідати не всім, а мінімум трьом з указаних показників. Крім того, при оцінюванні роботи науково-педагогічного працівника мають враховуватись обсяг його навчального навантаження (у тому числі лекційного), наявність наукового ступеня, вченого звання, стаж науково-педагогічної діяльності тощо.

На сьогоднішній день в законодавстві України відсутній чіткий перелік критеріїв ефективності праці науково-педагогічних працівників. Вищі навчальні заклади на власний розсуд визначають такі показники, спираючись на ті чи інші пріоритети діяльності. Аналіз чинного законодавства та розроблених вищими навчальними закладами систем рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників дозволяє виділити наступні блоки таких критеріїв:

- навчальна робота:
 - 1) обсяг навчального навантаження;
 - 2) обсяг лекційного навантаження;
 - 3) проведення відкритих, показових занять;
 - 4) керівництво дипломними проектами;
- методична робота:

- 1) видання навчальних посібників;
- 2) розробка навчально-методичного забезпечення освітнього процесу;
- 3) розробка дистанційних курсів;
- 4) формування комплектів тестових або контрольних робіт;
- 5) участь у методичних семінарах;
- наукова робота:
 - 1) наявність наукових публікацій у періодичному виданні, яке включено до наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, рекомендованих МОН;
 - 2) наявність наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;
 - 3) наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;
 - 4) робота у складі експертних рад;
 - 5) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання;
 - 6) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради;
 - 7) наявність авторських свідоцтв та/або патентів;
 - 8) керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, або робота у складі організаційного комітету/журі Всеукраїнської студентської олімпіади;
 - 9) керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком/проблемною групою;
 - 10) наявність науково-популярних та/або консультаційних (дорадчих) та/або дискусійних публікацій з наукової або професійної тематики загальною кількістю три публікації;
 - 11) надання пропозицій щодо вдосконалення законодавства чи покращення певної сфери життя суспільства.
- міжнародна діяльність:
 - 1) участь у міжнародному науковому проекті/залучення до міжнародної експертизи;
 - 2) проведення навчальних занять іноземною мовою (крім мовних навчальних дисциплін) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік;
 - 3) проходження міжнародного стажування;
 - 4) обмін досвідом з іноземним вищим навчальним закладом;
- професійний рівень:
 - 1) наявність наукового ступеня, вченого звання;

- 2) стаж науково-педагогічної діяльності;
- 3) стажування та підвищення кваліфікації;
- 4) поєднання науково-педагогічної роботи та практичної фахової діяльності;

- організаційна робота:

- 1) профорієнтаційна робота;
- 2) участь у роботі вчених рад, науково-методичних рад тощо;
- 3) робота у закладах освіти на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти / факультету / відділення (наукової установи) / інституту / філії / кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти підрозділу / відділу (наукової установи) / навчально-методичного управління (відділу) / лабораторії / іншого навчально-наукового (інноваційного) структурного підрозділу / вченого секретаря закладу освіти (факультету, інституту) / відповідального секретаря приймальної комісії та його заступника;
- 4) участь у роботі приймальної комісії;
- 5) участь у роботі ДЕК;
- 6) участь у розробці державних чи галузевих стандартів;
- 7) виконання обов'язків куратора групи;
- 8) організація студентської громадської (волонтерської) діяльності, яка має професійне спрямування.

При визначенні рейтингу науково-педагогічних працівників можуть враховуватися й інші критерії. Їх вагомість визначається вищим навчальним закладом виходячи зі спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців, посади, яку обіймає науково-педагогічний працівник, стажу його роботи, функціональних обов'язків тощо.

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01. 07. 2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004
2. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page4>

О. О. МАРКОВА

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

TO THE QUESTION OF SEPARATE ADMINISTRATIVE INTEREST GROUPS

The analysis of the current condition of social and political interaction of mankind at a global scale confirmed the existence of significant transformation